

EUROPOS TERITORINIO BENDRADARBIAVIMO GRUPĖS (ETBG)

Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės (ETBG) sukurtos valstybių narių arba jų regioninių ir vietos valdžios institucijų tarpvalstybiniam, tarptautiniam ir tarpregioniniam bendradarbiavimui paskatinti. ETBG padeda šioms partnerėms įgyvendinti bendrus projektus, keistis praktine patirtimi ir geriau koordinuoti teritorijų planavimą.

TEISINIS PAGRINDAS

2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1082/2006 dėl Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės (ETBG).

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1302/2013, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1082/2006 dėl Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės (ETBG) atsižvelgiant į patikslintas, supaprastintas ir pagerintas tokių grupių steigimo ir jų veikimo sąlygas.

PAGRINDINIAI FAKTAI

ETBG tikslas – remti ir skatinti pirmiausia savo narių teritorinį bendradarbiavimą, įskaitant vieną ar daugiau tarpvalstybinio, tarptautinio ir tarpregioninio bendradarbiavimo krypčių, kad ES būtų stiprinama ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda.

Kalbant bendrai, ETBG užduotys atitinka pirmiau išvardytus tikslus. Šios užduotys gali apimti konkrečią jų narių teritorinio bendradarbiavimo veiklą, finansiškai remiant arba neremiant Sąjungai. ETBG gali būti iškeltas uždavinys įgyvendinti programas, kurias Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Europos socialinio fondo (ESF) ir (arba) Sanglaudos fondo veiklos pagrindu bendrai finansuoja Sąjunga, arba kitus tarpvalstybinius projektus, kurie gali būti arba nebūti finansuojami ES lėšomis. Tokios veiklos pavyzdžiai apima tarpvalstybinės transporto infrastruktūros ar ligoninių eksploatavimą, tarpvalstybinio vystymosi projektų įgyvendinimą ar valdymą bei praktinės patirties ir geros praktikos mainus.

STRUKTŪRA

ETBG gali sudaryti bent dviejose valstybėse narėse (arba vienoje valstybėje narėje ir vienoje ar daugiau ES nepriklausančių šalių) veikiantys partneriai, priskirtini vienai ar kelioms iš šių kategorijų:

- valstybėms narėms arba nacionalinio lygmens institucijoms;
- regioninėms valdžios institucijoms;
- vietos valdžios institucijoms;
- valstybinėms įmonėms arba viešąja teise reglamentuojamoms įstaigoms;
- įmonėms, kurioms patikėta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas;
- trečiųjų šalių nacionalinėms, regioninėms ar vietos valdžios institucijoms arba įstaigoms ar įmonėms (taikant specialias sąlygas);
- asociacijoms, kurias sudaro vienai ar kelioms iš šių kategorijų priskirtinos įstaigos.

ETBG būdingas teisinis subjektiškumas. Jos valdomos vadovaujantis konvencija, kurią vienbalsiai patvirtina jų nariai. ETBG veikia savo narių vardu. Savo įstatus ETBG nariai priima specialiomis konvencijomis, kuriose apibrėžiama ETBG struktūra ir veikla. ETBG keliamas reikalavimas turėti bent du organus: asamblėją, sudaromą jų narių atstovų, ir direktorių, kuris atstovauja ETBG ir veikia jos vardu.

Be to, ETBG galias riboja atitinkamų jos narių įgaliojimai. ETBG negali būti perduoti tokios valdžios institucijoms priskirtinos galios, kaip politikos formavimas ir reglamentavimo įgaliojimai.

Asamblėja priima metines ETBG biudžeto sąmatas; šiuo tikslu nepriklausomi ekspertai parengia ir patvirtina metinę veiklos ataskaitą. Finansinė atsakomybė už bet kokias skolas nariams tenka proporcingai atsižvelgiant į jų indėlį į biudžetą.

LAIMĖJIMAI

ETBG registrą tvarko Regionų komitetas. Iki šiol yra sukurtos 68 ETBG.

Vienos iš ETBG – Europos urbanistinių žinių tinklo – nariai neturi bendros geografinės sienos. Ši ETBG – tai platforma, skirta keistis praktine patirtimi ir idėjomis miestų plėtros srityje.

Komisija savo 2018 m. balandžio mėn. ataskaitoje dėl Reglamento (EB) Nr. 1082/2006 (ETBG reglamentas) taikymo patvirtino šios priemonės Europos pridėtinę vertę: ETBG narių iš skirtingų valstybių narių ir trečiųjų šalių bendradarbiavimas palengvina sprendimų priėmimą ir prisideda prie bendro tikslų bei strategijų kūrimo peržengiant valstybių sienas. Visoje ES nuosekliai auga ETBG ir narystė jose, be to, daugėja jų naudojimo atvejų. Nuo 2013 m., kai buvo iš dalies pakeistas ETBG reglamentas, ETBG dalyvauja įvairiose Europos teritorinio bendradarbiavimo (INTERREG) programose ir projektuose, taip pat įgyvendinant kitas sanglaudos politikos programas, pvz., kaimo plėtros srityje.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

ETBG reglamentas patenka į įprastos teisėkūros procedūros taikymo sritį. Taigi teisėkūros požiūriu Parlamentas ir Taryba atliko lygiavertį vaidmenį. Reglamente buvo atsižvelgta į Parlamento prašymus aiškiai apibrėžti teritorinį bendradarbiavimą, būtinybę įvardyti valstybių narių finansinę atsakomybę bei jurisdikciją ir taisykles, taikomas skelbiant ir (arba) registruojant ETBG įstatus. Be to, Taryba pritarė

Parlamento siūlymui, kad ETBG būtų taikoma valstybės narės, kurioje veikia registruota ETBG buveinė, teisė.

2013 m. pabaigoje ETBG reglamentas buvo iš dalies pakeistas. Šiuo pakeitimu siekta paaiškinti galiojančias taisykles, supaprastinti ETBG kūrimą ir veikimą bei užtikrinti didesnę aiškumą trečiųjų šalių dalyvavimo klausimu. Peržiūrėtas ETBG reglamentas taikomas nuo 2014 m. birželio 22 d.

Kad naudotis priemone būtų lengviau, Parlamentas akcentavo, jog ryšį su ETBG būtina įtvirtinti taikant įvairias politikos priemones, pvz., įgyvendinant sanglaudos politiką. Parlamentui taip pat pavyko užtikrinti, kad pagal teisės aktų sistemą, kuri taikoma 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, ETBG atstovai galėtų dalyvauti programų stebėsenos komitetų veikloje.

Nepaisant teigiamų pokyčių, susijusių su šių priemonių naudojimu, Parlamentas laikosi nuomonės, jog galima tobulėti dar labiau: savo 2018 m. rugsėjo 11 d. rezoliucijoje dėl ekonomikos augimo ir sanglaudos skatinimo ES pasienio regionuose^[1] Parlamentas apgailestavo, kad ETBG potencialas panaudojamas ne iki galo. Gali būti, kad tokią padėtį iš dalies lemia regioninių ir vietos valdžios institucijų abejonės, o iš dalies – jų nuogąstavimai dėl kompetencijų perdavimo ir žinių apie savo atitinkamas kompetencijas trūkumas. Be to, Parlamentas ragina Komisiją siūlyti priemones, kuriomis būtų įveiktos veiksmingesnio ETBG priemonės taikymo kliūtys.

Diána Haase
05/2019

[1]Priimti tekstai, [P8_TA\(2018\)0327](#).

